

Position paper t.b.v. rondetafelgesprek humanitaire hulp Oekraïne

Pamela Hajal
Humanitarian Assistance and Recovery Expert
p.hajal@dorcac.nl

Agnes Kroese
CEO Dorcas Aid International
a.kroese@dorcac.nl

Over Dorcas

Dorcac is een Nederlandse organisatie die wereldwijd humanitaire ondersteuning verleent en duurzame ontwikkeling stimuleert. Dorcas is al meer dan 25 jaar actief in Oekraïne en heeft meerdere lokale kantoren in het land. De afgelopen jaren concentreerden de activiteiten zich in Oost-Oekraïne, in de provincies Zaporizja en Donetsk, en in West-Oekraïne, in de provincie Transkarpatië. Dorcas biedt sinds het begin van de oorlog in 2014 humanitaire ondersteuning aan iedereen die dat nodig heeft. Op het moment dat de grootschalige invasie in februari 2022 begon, hebben we onze humanitaire activiteiten direct en significant opgeschaald. De humanitaire ondersteuning die Dorcas in Oekraïne biedt, omvat distributie van cash geld voor voedsel en andere benodigdheden, reparaties aan huizen en geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning (Mental Health and Psychosocial Support - MHPSS). Sinds het begin van de grootschalige invasie in 2022 heeft Dorcas Oekraïners in nood ondersteund met een totaalbedrag van 18 miljoen euro via particuliere fondsen, nationale overheden en multilaterale donoren. Hiervan was 15,5 miljoen euro bestemd voor humanitaire ondersteuning.

Onze werkwijze

In onze interventies stellen wij de behoeften van de mensen voor wie wij werken centraal. Wij geloven dat de mensen die getroffen worden door rampen, oorlog of crisis het best weten wat goed voor hen is en waar hun meest urgente behoeften liggen. Daarom hanteren we een bottom-up benadering, waarbij projectdeelnemers een centrale rol spelen bij het beoordelen van hun behoeften, het ontwikkelen van humanitaire programma's en het aanpassen ervan.

Humanitaire situatie in Oekraïne

Hieronder volgt een uiteenzetting van de meest urgente humanitaire noden in Oekraïne. Deze selectie is gebaseerd op onze jarenlange expertise en informatie van betrokken stakeholders.

Infrastructuur De gerichte aanvallen op Oekraïense infrastructuur maakt het voor Oekraïners erg moeilijk om weer aan het werk te gaan en zelf in hun basisbehoeften te voorzien. Momenteel wordt de elektriciteit 8 tot 16 uur per dag afgesloten om energie te besparen. Ondanks de voortdurende reparatiewerkzaamheden en de aankoop van nieuwe apparatuur voor elektriciteitsopwekking, maken Oekraïners zich zorgen over de komende winter, waarin stroomuitval tot 20 uur per dag niet uitgesloten is. Een derde van de zoetwateropslag van Oekraïne is sinds februari 2022 verwoest, wat in verschillende regio's tot watertekorten heeft geleid. Hierdoor zijn er grote zorgen over de toegang tot schoon (drink)water en de verspreiding van door water overgedragen ziekten als cholera.

Levensonderhoud De verstoring van de toegang tot werk en sociale dienstverlening heeft een grote humanitaire crisis veroorzaakt. Volgens de laatste VN-statistieken hebben 7,3 miljoen Oekraïners te kampen met voedselonzekeerheid, zij hebben ondersteuning nodig bij het voorzien in de dagelijkse levensbehoeften. De huidige humanitaire capaciteit in Oekraïne is onvoldoende om in deze grote vraag te voorzien. Bovendien zijn de kosten van levensonderhoud gestegen, zijn veel mensen hun inkomen kwijtgeraakt en zijn de staatspensioenen voor ouderen onvoldoende om rond te kunnen komen. Dit maakt de Oekraïense bevolking (groten)deels afhankelijk van externe steun van organisaties als de VN, lokale organisaties als kerken en internationale ngo's als Dorcas.

Veiligheidsrisico's voor kwetsbare doelgroepen Er heerst, met name nabij de frontlinie, een constante dreiging van artilleriebeschietingen. Veel huizen en appartementencomplexen zijn zwaar beschadigd. Tienduizenden mensen die in de directe omgeving van de frontlinie wonen, hebben niet de middelen of de mogelijkheid om te evacueren of kiezen er bewust voor om te blijven. Dit zijn voornamelijk huishoudens met een vrouw aan het hoofd, kwetsbare ouderen en mensen met een beperking. Zij zijn het meest kwetsbaar voor de directe gevolgen van de oorlog.

Publieke dienstverlening De aanhoudende aanvallen op scholen en medische voorzieningen hebben grote impact op kinderen en mensen met fysieke beperkingen. De aanvallen maken het steeds moeilijker om toegang te krijgen tot essentiële gezondheidszorg en onderwijs.

Mentale gezondheid Veel Oekraïners zitten al lange tijd in de overlevingsmodus en velen lijden aan angstaanvallen, stress en trauma. De langdurige of herhaaldelijke blootstelling aan oorlog gerelateerde gebeurtenissen leidt ertoe dat mensen lijden aan complexe posttraumatische stressstoornissen (C-PTSS). Bovendien is er sinds 2024 een nieuwe mobilisatiewet van kracht, die vereist dat mannen vanaf 25 jaar militaire dienst moeten verrichten. Ook vrouwen kunnen worden opgeroepen. Dit heeft een extra element van constante stress en angst toegevoegd.

Het werk van Dorcas in Oekraïne

Cash geld distributie De distributies van cash geld vormen een belangrijk onderdeel van Dorcas' werk in Oekraïne. Gelddistributies bieden mensen de mogelijkheid om te kopen wat het meest urgent of nodig is. Het geld kan worden gebruikt voor voedsel, medicijnen, kleding of iets anders. Dorcas heeft tussen februari 2022 en augustus 2024 cash geld gedistribueerd aan 40.746 Oekraïners. Cash geld biedt mensen de nodige keuzevrijheid die hun waardigheid herstelt en hen de mogelijkheid geeft om enige mate van controle en eigenaarschap te behouden.

Mentale gezondheid en psychosociale ondersteuning (MHPSS) Naast de fysieke schade laten de oorlogsjaren ook diepe mentale littekens achter. Dorcas besteedt daarom veel aandacht aan mentale gezondheid en psychosociale ondersteuning. Tot op heden zijn 18.000 kinderen en volwassenen begeleid in het verwerken van de traumatische gebeurtenissen en de stress ten gevolge van de dreiging van geweld, de bezorgdheid om dierbaren en de onzekerheid over de toekomst. Daarnaast brengen Dorcas-medewerkers regelmatig huisbezoeken aan ouderen om te monitoren hoe het met hen gaat en ervoor te zorgen dat ook zij de juiste ondersteuning krijgen.

Ondersteunen in levensonderhoud Om het verlies van werk op te vangen, ondersteunt Dorcas Oekraïners die hun inkomen zijn kwijtgeraakt bij het vinden van werk. We richten ons daarbij met name op intern ontheemden (IDPs). Veel jongeren hebben hun opleiding niet kunnen afmaken vanwege de oorlog, waardoor het voor hen moeilijk is om werk te vinden. Om hun positie op de arbeidsmarkt te verbeteren, biedt Dorcas beroepsopleidingen aan om arbeidsvaardigheden op te bouwen. Een voorbeeld hiervan is het leren koken op restaurantwaardig niveau.

Kleine reparaties en geld voor brandhout Veel huizen zijn door de oorlog beschadigd en onbewoonbaar geworden. Dorcas ondersteunt mensen bij het uitvoeren van kleine reparaties aan beschadigde huizen. Tijdens de winterperiode verstrekt Dorcas cash geld. Daarmee kan men brandhout kopen voor verwarming en het bereiden van voedsel ten tijde van stroomuitval.

Coördinatie Om zoveel mogelijk synergie te creëren en de impact te maximaliseren, werkt Dorcas nauw samen met andere internationale organisaties, het ministerie van Buitenlandse Zaken, de Oekraïense ambassade in Nederland en lokale Oekraïense partners. Hieronder valt ook de coördinatie en afstemming met de Dutch Relief Alliance (DRA), waar Dorcas onderdeel van uitmaakt.

Toekomst van Oekraïne

De humanitaire ondersteuning is momenteel cruciaal, maar het is belangrijk om waar mogelijk te werken aan herstel en wederopbouw. Dorcas en veel van haar partners hebben een 'dubbel mandaat', wat betekent dat we humanitaire ondersteuning bieden en tegelijkertijd duurzame ontwikkeling kunnen bevorderen. Dit stelt ons in staat om de kloof te overbruggen tussen kortetermijnbehoeften en langetermijnvooruitzichten.

Naast wederopbouw is het cruciaal om voldoende aandacht te besteden aan het versterken van de sociale cohesie. Oekraïne is een multi-etnische en meertalige samenleving. Het conflict veroorzaakt verdeeldheid in de samenleving rond degenen die Oekraïens of Russisch als moedertaal hebben, degenen die bleven en degenen die vertrokken, degenen die vochten en degenen die militaire dienst ontlieden enzovoort. Deze verdeeldheid veroorzaakt soms sociale spanningen. Het is belangrijk om daar oog voor te houden. Flexibele en ongeoormerkte humanitaire financiering stellen ons in staat om effectief in te spelen op veranderende korte- en lange termijnbehoeften. Zo kunnen we maximaal bijdragen aan een voorspoedige toekomst voor Oekraïne.